

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 lipca 2016 r. (...) Bank (...) S.A w W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz solidarnie od pozwanych: T. R. i W. R. kwoty 517.466,33 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z jednoczesnym zastrzeżeniem ograniczenia odpowiedzialności pozwanych do egzekwowania tej należności z nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) do wysokości hipoteki kaucyjnej w wysokości 600.000 zł. Bank wniósł nadto o zasądzenie solidarnie od pozwanych na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że istnienie powyższej wierzytelności, jej wysokość oraz struktura zadłużenia wynikają bezpośrednio z bankowego tytułu egzekucyjnego, wystawionego przeciwko dłużnikowi osobistemu – G. R. (1) z tytułu zadłużenia powstałego na tle realizacji kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego, opatrzonego w sądową klauzulę wykonalności. Wierzytelność została zabezpieczona hipoteką kaucyjną obciążającą nieruchomością pozwanych na prawach ustawowej wspólności małżeńskiej.

(pozew – k. 2-5)

W odpowiedzi na pozew T. R. i W. R. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na ich rzecz od powoda kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwani wskazali, że powód nie złożył żadnych dokumentów, z których wynikałaby wysokość dochodzonego roszczenia. Argumentowali, że treść załączonego do pozwu bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przeciwko dłużnikowi osobistemu G. R. (1) nie zawiera żadnego miarodajnego wyliczenia wysokości długu, jaki pozostał do zapłaty po spełnieniu przez niego części zadłużenia, a co więcej z jego treści nie można wywnioskować, czy okoliczność ta została w ogóle ujęta w kwocie roszczenia.

Ponadto, pozwani zgłosili zastrzeżenia co do sposobu przeliczenia przez pozwanego na złotówki kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego, wskazując na braki dokumentacji pozwu w tym zakresie.

W związku z powyższym, pozwani wnieśli o zobowiązanie powoda do przedłożenia dokumentów dotyczących przedmiotowej umowy kredytowej zawartej z dłużnikiem osobistym, podnosząc, że jako podmioty nie będące stroną tej umowy, nie znajdują się w posiadaniu wszystkich potrzebnych dokumentów.

Z ostrożności procesowej pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia zarówno w zakresie należności głównej, jak i związanych z kredytem świadczeń ubocznych, zwłaszcza w zakresie odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat zobowiązania.

(odpowiedź na pozew – k. 64-66)

W piśmie procesowym z dnia 26 grudnia 2016 r. powód podniósł, że bankowy tytuł egzekucyjny, opatrzonego sądową klauzulą wykonalności, korzysta z mocy dowodowej dokumentu urzędowego, a jego treść przedstawiająca stan zadłużenia na 24 czerwca 2013 r. – uwzględnia ostatnią wpłatę raty kredytu dokonaną przez dłużnika osobistego w dniu 3 lutego 2012 r.

Odpierając zarzuty pozwanych dotyczące niejasności w przeliczaniu kredytu walutowego na złotówki, powód argumentował, że sposób obliczania wysokości rat kredytu został wskazany w umowie będącej podstawą roszczenia i stanowiącym załącznik do tej umowy Regulaminie, natomiast szczegółowy harmonogram spłat poszczególnych rat był regularnie przedstawiany G. R. (1) jako stronie umowy zgodnie z §4 ust.6 umowy kredytu.

W konsekwencji powód wniósł o oddalenie wniosku dowodowego pozwanych

o zobowiązanie banku do złożenia dokumentacji kredytowej, stanowiącej źródło jego roszczeń, podnosząc, że na mocy art. 104 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. są objęte tajemnicą bankową wobec G. R. (1).

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, powód powołał się na art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, stanowiący, iż ewentualne przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza prawa wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej.

(pismo procesowe powoda k. 95-98)

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

(postanowienie k. 152)

W toku postępowania strony popierały swoje stanowiska w sprawie.

(protokoły z rozpraw z dnia: 27.09.2017 r. k. 184-185, 4.12.2017 r. k. 187-187v.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 czerwca 2008 r. (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. zawarł z G. R. (1) (dłużnikiem osobistym) Umowę Kredytu Rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego o numerze BL (...), na podstawie której bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 300.000 zł na okres 240 miesięcy począwszy od daty postawienia kwoty kredytu do dyspozycji kredytobiorcy. Kredyt został udzielony na refinansowanie kredytu udzielonego przez powoda T. R. w związku z zakończeniem prowadzenia przez nią działalności gospodarczej i przejęciem działalności przez G. R. (1) jako nowego kredytobiorcę.

W § 9 umowy zastrzeżono, że w zakresie nie uregulowanym umową zastosowanie znajdują postanowienia obowiązującego Regulaminu, stanowiącego integralną część umowy, jak również postanowienia obowiązującego „Regulaminu dla małych firm” oraz przepisy prawa polskiego.

Bank zobowiązał się przesłać kredytobiorcy w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu, informację o kwocie kredytu w walucie obcej wraz z harmonogramem spłat i dodatkowo w okresach kwartalnych – wyciąg zawierający szczegółowe informacje dotyczące kredytu (§1 pkt.3, §4 pkt.6).

(umowa kredytu – k. 34-37, Regulamin kredytowania k. 105-113)

Zabezpieczenie spłaty zobowiązania stanowiła hipoteka kaucyjna do kwoty 600.000 zł, ustanowiona na nieruchomości stanowiącej własność małżonków T.

i W. R., położonej w miejscowości K. przy ul. (...) i ul. (...) (działek (...)), dla której w Sądzie Rejonowym w Pabianicach V Wydziale Ksiąg Wieczystych urządzona jest księga wieczysta Kw (...) oraz pisemne oświadczenie dłużnika hipotecznego o poddaniu się egzekucji. Bank wystąpił o dokonanie wpisu hipoteki do księgi wieczystej w dniu 20 czerwca 2008 roku.

(umowa kredytu – k. 34-37; KW (...) k. 189-192)

W dniu 19 września 2011 r. (...) S.A. z siedzibą w W., w drodze sukcesji uniwersalnej na mocy art. 42e ust. 2 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe, wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W..

Następnie z dniem 31 grudnia 2012 r., na skutek połączenia spółek kapitałowych, przeprowadzonego w trybie art. 492 §1 pkt.1 ksh, (...) Bank (...) S.A.

z siedzibą w W. wstąpiła w ogół praw i obowiązków (...) S.A.

z siedzibą w W..

(oświadczenie powoda o wstąpieniu w prawa i obowiązki (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. – k. 27; wyciąg z decyzji (...) k. 30; postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie sygn. WA XII NS-REJ.KRS/ (...)– k. 32; odpis pełny z KRS – k. 9-24)

G. R. (1), który jest synem pozwanych, do lutego 2012 r. wywiązywał się z obowiązków wynikających z umowy kredytu. W dacie zawierania przez niego umowy kredytowej z poprzednikiem prawnym powoda był indywidualnym przedsiębiorcą i kondycja prowadzonego przez niego zakładu produkcji pieczywa była w bardzo dobrym stanie. Jednak po znacznej podwyżce surowców sytuacja finansowa firmy załamała się. G. R. (1) próbował ratować piekarnię, podjął próbę negocjacji z kredytobiorcą, wystąpił z prośbą o restrukturyzację zobowiązania i przepisanie kredytu na jego żonę, z którą pozostawał w ustroju rozdzielności majątkowej małżeńskiej. Pertraktacje z bankiem miały miejsce w lutym 2012 r. i były bezskuteczne.

Po dokonaniu w dniu 3 lutego 2012 r. wpłaty raty w wysokości 3.990 zł G. R. (1) zaprzestał regulowania zobowiązań kredytowych.

(zeznania świadka I. R. - protokół z rozprawy z dnia 17.07.2017 r. [adn.: 00:07:21-00:09:33 k. 175v.]; zeznania świadka G. R. (1) - protokół z rozprawy z dnia 17.07.2017r. [adn.: 00:10:33-00:23:28 k. 176]; zeznania pozwanej - protokół z rozprawy z dnia 17.07.2017 r. [adn.: 00:18:04-00:18:39 k. 185])

Zgodnie z postanowieniami Rozdziału VI i VII Regulaminu kredytowania przedsiębiorców w (...) SA, obowiązującego na dzień 5 kwietnia 2012 r., bankowi przysługiwało prawo wypowiedzenia umowy z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, a w przypadku zagrożenia upadłością kredytobiorcy –

z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu lub w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej. W takim wypadku kredytobiorca był zobowiązany do spłaty całego niespłaconego kredytu wraz z odsetkami i kosztami wynikającymi z umowy najpóźniej w dniu następnym po upływie okresu wypowiedzenia umowy. W przypadku niespłacenia przez kredytobiorcę, mimo wezwania do zapłaty, zadłużenia przeterminowanego, bankowi przysługiwało prawo podjęcia działań windykacyjnych w celu jego wyegzekwowania. W Regulaminie wskazano, że umowa kredytu zostaje rozwiązana w przypadku wypowiedzenia –

z upływem okresu wypowiedzenia lub śmierci osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą będącej jedynym kredytobiorcą.

(regulamin k. 105-113)

W dniu 24 czerwca 2013 r. (...) Bank (...) S. A. z siedzibą

w W. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny o numerze (...), stwierdzający że G. R. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) z siedzibą w K. posiada względem powoda wymagalne zadłużenie na kwotę 517.466,33 zł (w tym kwotę 497.395,00 zł – tytułem niespłaconego kapitału kredytu wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od wskazanej kwoty dziennie od dnia 24 sierpnia 2012 r. do dnia faktycznej spłaty

i kwotę 20.071,33 zł – tytułem odsetek umownych naliczanych od dnia 21 czerwca 2008 r do dnia 23 sierpnia 2012 r.).

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. akt XII GCo 333/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi nadał tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności.

(bankowy tytuł egzekucyjny – k. 39; postanowienie – k. 40-41)

Tocząca się na wniosek powoda egzekucja skierowana do majątku G. R. (1) okazała się bezskuteczna.

Pismami z dnia 3 czerwca 2015 r., doręczonymi W. R.

w dniu 10 czerwca 2015 r., zaś T. R. w dniu 11 czerwca 2015 r. powód wezwał każdego z małżonków jako dłużników rzeczowych, do zapłaty kwoty 697.531,02 zł w nieprzekraczalnym terminie do 13 czerwca 2015 r.

(okoliczność bezsporna; wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniami odbioru – k. 42-45 i k. 46-49)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy, których autentyczność nie była kwestionowana przez strony i nie budziła wątpliwości Sądu oraz na podstawie zeznań świadków G. R. (2) i I. R..

Spór koncentrował się na kompletności materiału dowodowego oraz rodzaju przedłożonych dowodów. Strona pozwana zarzuciła, że przedstawione dowody są niewystarczające do weryfikacji wysokości roszczenia objętego pozwem. Kwestionując wykazanie wysokości roszczeń, żądała od powoda – profesjonalisty prowadzącego działalność gospodarczą także w zakresie umowy zawartej przez poprzednika prawnego – przedłożenia dokumentów, które pozwolą na odniesienie się do wysokości żądania. Pozwany jednak, powołując się na tajemnicę bankową oświadczył, że nie ma zgody dłużnika osobistego na przedłożenie dokumentów i nie może tego uczynić bez wyraźnego zobowiązania przez Sąd. W rezultacie, Sąd na rozprawie w dniu 27 września 2017 r. wydał postanowienie zobowiązujące

do złożenia dokumentacji oraz przedstawienia sposobu wyliczenia kredytu. Jednak również wówczas nie przedłożono jakichkolwiek dokumentów. W odniesieniu

do zarzutów dotyczących wysokości roszczenia, w tym także sposobu przeliczania na złotówki, nie przedstawiono jakichkolwiek wyliczeń – powód wywodził bowiem,

że dokumentem, który w pełni obrazuje stan zadłużenia jest bankowy tytuł egzekucyjny, wystawiony przeciwko G. R. (1), opatrzony klauzulą wykonalności. Jest to dokument wystarczający, w ocenie powoda, do weryfikacji wysokości roszczenia.

Jednocześnie należy zauważyć, że przesłuchany w charakterze świadka G. R. (1) zaprzeczył, aby otrzymał od wierzyciela wypowiedzenie umowy kredytu, czy dokumenty opisane w §1 pkt 3 i § 4 pkt 6 umowy kredytu (informacji o kwocie kredytu w walucie obcej wraz z harmonogramem spłat, kwartalnych wyciągów zawierających szczegółowe informacje dotyczące kredytu) – protokół z rozprawy

z dnia 17.07.2017r. [adn.: 00:10:33-00:23:28 k. 176]. T. R. także zaprzeczyła otrzymaniu od wierzyciela informacji o wypowiedzeniu umowy kredytu - protokół z rozprawy z dnia 17.07.2017 r. [adn.: 00:18:04-00:18:39 k. 185]). Brak dokumentacji nie pozwolił na negatywną weryfikację tych zeznań.

W świetle powyższego zasadnicze znaczenia dla rozstrzygnięcia miała ocena prawna przedstawionego materiału dowodowego, a w szczególności – wartość dowodowa przedstawionego bankowego tytułu wykonawczego, do czego Sąd odniósł się poniżej.

W powyższym stanie faktycznym, Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Podstawę faktyczną roszczenia stanowił fakt ustanowienia przez pozwanych hipoteki, tytułem zabezpieczenia kredytu zaciągniętego przez G. R. (1).

Podstawę żądania powoda w stosunku do pozwanych stanowiły więc przepisy art. 65 ust. 1 i art. 69 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece.

Hipoteka, jak wynika z art. 244 § 1 k.c, jest ograniczonym prawem rzeczowym. Powszechnie przyjmuje się iż sens hipoteki polega właśnie na tym, aby wierzyciel mógł z danej nieruchomości uzyskać zaspokojenie od ewentualnego

nabywcy (dłużnika rzeczowego) – do wysokości hipoteki – pomimo tego, że żaden stosunek obligacyjny pomiędzy nimi nie istnieje. Wierzyciel jednak może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu, jedynie po uzyskaniu przeciwko dłużnikowi rzeczowemu tytułu wykonawczego, czyli wyroku sądowego, a potem klauzuli wykonalności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.08.2004 r., sygn. akt IV CK 606/03, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1971 r., sygn. akt

III CRN 553/70, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2003 r., sygn. akt V CK 19/02). Wytoczenie powództwa o zasądzenie należności zabezpieczonej hipoteką było zatem uzasadnione.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż przedmiotowa hipoteka powstała przed nowelą ustawy o księgach wieczystych i hipotece, zmieniającą reżim hipotek, wprowadzoną ustawą o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2009 Nr 131, poz. 1075), która weszła w życie w dniu 20 lutego 2011 roku (oświadczenie o ustanowieniu hipoteki oraz wnioski o jej wpis zostały dokonane przed tą datą).

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z hipoteką kaucyjną, która samodzielnie zabezpiecza całą wierzytelność. Zastosowanie znajduje więc art. 10 ust. 2 ustawy nowelizującej; w myśl tego przepisu do tej hipoteki zastosowanie znajdują przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem przepisów o opróżnionym miejscu hipotecznym. Zasada bezpośredniego działania ustawy nowej odnosi się więc tylko do elementów treści hipoteki kaucyjnej i do oceny skutków prawnych, które powodują zmianę treści lub pierwszeństwa, przeniesienie i wygaśnięcie hipoteki kaucyjnej. Jeżeli zdarzenia takie mają miejsce po 20.2.2011 r., podlegają one nowym przepisom ustawy o księgach wieczystych i hipotece (por. T. Czech, Hipoteka, s. 678, I. Heropolitańska,

A. Drewicz-Tułodziecka, K. Hryćków-Mycka, Ustawa o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw [w:] I. Heropolitańska,

A. Drewicz-Tułodziecka, K. Hryćków-Mycka, P. Kuglarz, Ustawa o księgach wieczystych i hipotece oraz przepisy związane. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2017).

Ponieważ sporem objęta jest wysokość dochodzonego roszczenia rozważyć należało przepisy ustawy sprzed nowelizacji dotyczące domniemania wynikającego

z wpisu hipoteki, przewidzianego w uprzednio obowiązującym przepisie art. 71 ustawy. Przepis ten stanowił, że domniemanie istnienia prawa wynikające z wpisu hipoteki obejmuje, jeżeli chodzi o odpowiedzialność z nieruchomości, także wierzytelność zabezpieczoną hipoteką. Działaniem tej regulacji nie były jednak objęte hipoteki kaucyjne (art. 105 ustawy w uprzednim brzmieniu). Zgodnie z tym przepisem, wierzyciel nie mógł i nie może powołać się na wpis hipoteki kaucyjnej

w celu udowodnienia wierzytelności zabezpieczonej. Sam wpis nie jest więc źródłem dowodu na okoliczność wysokości dochodzonego roszczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I CSK 161/09). Przeprowadzenie dowodu co do istnienia i wysokości wierzytelności nią objętych poddane jest w tym przypadku ogólnym regułom dowodowym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie, z dnia 23 sierpnia 2017 r., sygn. akt I ACa 1033/16).

Pozwani nie kwestionowali faktu istnienia zobowiązania hipotecznego. Podnieśli jednak zarzut nieudowodnienia wysokości dochodzonego roszczenia, argumentując, że z treści złożonego przez powoda bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przeciwko G. R. (1) nie można wywieść wysokości długu, jaki faktycznie pozostał do zapłaty po uregulowaniu przez dłużnika osobistego części zobowiązania. Wnosili w związku z tym o zobowiązanie powoda

do przedłożenia stosownych dokumentów, z których można by wywieść kwotę przysługującego bankowi względem nich roszczenia. Zgłaszali także zastrzeżenia

co do sposobu przeliczenia kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego na złotówki.

Powód natomiast wskazywał, że sposób obliczania wysokości rat kredytu wynika z umowy i regulaminu, natomiast szczegółowy harmonogram spłat poszczególnych rat był regularnie przedstawiany G. R. (1) jako stronie umowy zgodnie z § 4 ust. 6 umowy kredytu.

W odniesieniu do dowodzenia wysokości roszczenia bank podniósł dwie kwestie: uznał, iż złożenie dokumentacji kredytowej stanowiącej źródło jego roszczeń, jest wyłączone na mocy art. 104 ust. 1 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r., gdyż jest objęte tajemnicą bankową oraz argumentował, że bankowy tytuł egzekucyjny, opatrzony sądową klauzulą wykonalności, korzysta z mocy dowodowej dokumentu urzędowego, a jego treść przedstawia stan zadłużenia na dzień

24 czerwca 2013 r.

Dokonując oceny zasadności pierwszego z argumentów wskazać należy, że z dniem 20 lipca 2013 r. w postępowaniu cywilnym księgi bankowe utraciły moc dokumentu urzędowego w postępowaniu cywilnym (wraz ze zmianą art. 95 ustawy Prawo bankowe), a zatem bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony na podstawie ksiąg bankowych powoda winien być traktowany jako dokument prywatny w myśl art. 245 k.p.c. W wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I CSK 161/09, Sąd Najwyższy wprost wykluczył możliwość powołania się na domniemania prawne w tym zakresie.

W niniejszej sprawie pozwani zmierzali do zweryfikowania treści bankowego tytułu egzekucyjnego, wnosząc o przedstawienie im sposobu rozliczenia objętej nim kwoty i przedłożenia dokumentów świadczących chociażby o jego wymagalności. Zaznaczyć należy, że zgodnie z treścią art. 253 k.p.c., jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. W niniejszej sprawie stroną, która chce skorzystać z wyciągu z ksiąg banku jest bank.

Powyższy przepis nakłada zatem na powoda obowiązek udowodnienia okoliczności wynikających z wyciągu z ksiąg rachunkowych banku, w sytuacji zakwestionowania tego dokumentu przez pozwanych.

Strona powodowa argumentowała, że sposób obliczania wysokości rat kredytu został wskazany w umowie i regulaminie. Jednak dokumenty te nie pozwalają na dokonanie stosownych obliczeń. Nieprzedstawienie, mimo wyraźnego zobowiązania Sądu, sposobu rozliczenia, uniemożliwia analizę rachunkową, której wynikiem miał być bankowy tytuł wykonawczy. Praktyka sądowa w sprawach dotyczących umów kredytowych, szczególnie indeksowanych kursem franka szwajcarskiego, wskazuje, że często przedmiotem rozbudowanego postępowania dowodowego jest właśnie sposób rozliczeń stron. Przedstawiane przez banki sposoby rozliczeń, są przedmiotem analiz, nierzadko – opinii biegłych. Brak wyjaśnienia w niniejszej sprawie sposobu indeksowania, przeliczania, stosowanych stawek, naliczania odsetek, ich okresów, stawek, wyjaśnienia prowizji, kar, uniemożliwia w ogóle przeprowadzenie analizy i weryfikacji wyliczeń. Brak jakichkolwiek wyjaśnień uniemożliwił stronie pozwanej nawet skonkretyzowania własnych zarzutów. Tymczasem, nie ulega wątpliwości, iż właściciel nieruchomości nie będący dłużnikiem osobistym może przeciwstawić wierzycielowi hipotecznemu zarówno zarzuty, jakie mu przysługują osobiście, jak i zarzuty przysługujące dłużnikowi osobistemu (art. 73 ustawy o księgach wieczystych i hipotece).

W tym zakresie nie powinien rodzić wątpliwości rozkład ciężaru dowodu. W wyroku

z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 906/13, Sąd Apelacyjny w Białymstoku wprost wywiódł, iż nie na pozwanych, ale na powodzie spoczywa obowiązek wykazania wysokości wierzytelności (z tytułu umowy pożyczki). Odmiennego wniosku nie uzasadniało to, iż powód wykazał wysokość zadłużenia wierzyciela osobistego. Sąd uznał, że powód winien był wykazać, w jakiej części jego wierzytelność z tytułu umowy pożyczki została zaspokojona.

Spoczywający na powodzie ciężar dowodzenia zarówno wysokości świadczenia, jak i jego wymagalności w stosunkach wynikających z umów bankowych podkreślano w judykaturze wielokrotnie (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 lipca 2017 roku, sygn. akt I ACa 19/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 roku, sygn. akt V CSK 203/16).

W odniesieniu zaś do treści samego dokumentu bankowego tytułu egzekucyjnego judykatura wypowiedała się wielokrotnie.

W wyroku z dnia 4 października 2012 r., sygn. akt I ACa 502/12 Sąd Apelacyjny w Szczecinie słusznie podkreślił: „Sam fakt wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego nie wywołuje skutku prawnego, jakim jest powstanie zobowiązania, ani też nie powoduje wymagalności zadłużenia. Tytuł taki, po uzyskaniu przez wierzyciela sądowej klauzuli wykonalności uprawnia jedynie wierzyciela do prowadzenia egzekucji względem osób, wobec których został wystawiony. Również fakt nadania tytułowi sądowej klauzuli wykonalności nie zwalnia sądu od ustalenia zasadności roszczenia, jego wymagalności i wysokości, gdyż postępowanie o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności ma charakter uproszczony i formalny, w którym sąd w zasadzie nie bada zarzutów merytorycznych, ograniczając się ewentualnie do zarzutów dotyczących zakresu kognicji sądu (art. 788, 104[7] § 2 KPC). Przepis art. 786[2] KPC, obliguje sąd jedynie do zbadania w tym postępowaniu, czy dłużnik poddał się egzekucji, czy roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej, jak również czy dłużnik dokonał tej czynności bezpośrednio z bankiem oraz ewentualnie czy roszczenie wynika z zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z tej czynności. Pozostałe zarzuty o charakterze merytorycznym mogą być badane przez sąd wyłącznie w postępowaniu przeciwegzekucyjnym” zauważając, iż odpowiedzialność właściciela nieruchomości ma charakter subsydiarny do odpowiedzialności dłużników osobistych; zatem dla jej oceny niezbędnym jest zbadanie podstawy powstania zobowiązania, jego wymagalności i wysokości. Tymczasem dłużnik hipoteczny, który nie jest stroną umowy i przeciwko któremu nie jest wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny nie może bowiem bronić się przysługującymi mu zarzutami w innym postępowaniu niż to, w którym wierzyciel domaga się od niego zapłaty. Sąd winien zatem badać wszystkie podniesione przez pozwanych zarzuty, „poczynając od tego czy nieregularności w opłacie rat kredytowych uzasadniały wypowiedzenie umowy kredytowej, czy została ona skutecznie wypowiedziana dłużnikom osobistym, jeśli tak to czy prawidłowo obliczono wysokość zadłużenia, w szczególności czy zaliczono poprawnie zgodnie z umową wszystkie wpłaty oraz czy właściwie nastąpiło wyliczenie odsetek. Istotna w tym kontekście byłaby również ocena czy zawarte w umowie kredytowej uregulowania nie zawierały w sobie klauzul niedozwolonych w rozumieniu art. 3851 KPC”.

Nie zmienia powyższych wniosków zatem także fakt nadania bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, wystawionemu przeciwko wierzycielowi osobistemu, klauzuli wykonalności. Istnienie bowiem tytułu wykonawczego przeciwko wierzycielowi osobistemu, nawet w postaci wyroku sądowego, nie jest wiążące dla właściciela nieruchomości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1971 r., sygn. akt III CRN 553/70).

W odniesieniu do argumentu dotyczącego tajemnicy bankowej – zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. (Dz.U.2017.18.76 t.j. z dnia 2017.10.09) bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje (ust. 1). Jednakże obowiązek zachowania tajemnicy bankowej nie obejmuje przypadków, w których bez ujawnienia informacji objętej tajemnicą bankową – ze względu na istotę i charakter czynności bankowej lub obowiązujące przepisy – nie jest możliwe należyte wykonanie umowy, na podstawie której wykonywana jest ta czynność bankowa lub należyte wykonanie czynności pozostających w związku z zawarciem i wykonaniem tej umowy (ust. 2 pkt. 1).

Jednocześnie doktryna wprowadza pojęcie zabezpieczyciela (udzielającego zabezpieczenie) wyprowadzając obowiązek banku przekazania zabezpieczycielowi - na jego wniosek - kopii dokumentu obejmującego czynność prawną, w której ustanowiono zabezpieczenie na rzecz banku (np. kopię oświadczenia woli poręczyciela, kopię umowy zastawniczej) – należy wyprowadzić z zasad współżycia społecznego (art. 354 § 1-2 k.c.). Osoba taka powinna mieć bowiem możliwość zapoznania się z treścią stosunku prawnego łączącego go z bankiem (np. gdy zabezpieczyciel zgubił własny egzemplarz umowy zabezpieczającej).

Na podstawie art. 104 ust. 3 zd. 1 ustawy z 1997 r. Prawo bankowe] - zabezpieczycielowi mogą być ujawnione przez bank m.in. następujące informacje objęte tajemnicą bankową:

- dane identyfikujące dłużnika osobistego (imię, nazwisko, nazwa, numer PESEL, numer KRS itd.),
- wysokość i waluta zabezpieczonej wierzytelności,
- struktura zabezpieczonej wierzytelności (kapitał, odsetki, opłaty itp.),
- zasady obliczenia wysokości zabezpieczonej wierzytelności (np. stopa procentowa, metoda wyceny finansowej transakcji terminowej),
- przesłanki powstania i wygaśnięcia zabezpieczonej wierzytelności określone w umowie zawartej z dłużnikiem osobistym,
- terminy spłaty zabezpieczonej wierzytelności,
- wymagalność zabezpieczonej wierzytelności bądź brak wymagalności,
- wypowiedzenie umowy będącej źródłem zabezpieczonej wierzytelności i przesłanki oraz okres wypowiedzenia,
- oznaczenie umowy zawartej z dłużnikiem osobistym stanowiącej podstawę zabezpieczonej wierzytelności (nazwa umowy, numer, data zawarcia),
- rodzaj czynności bankowej, z której wypływa zabezpieczona wierzytelność (kredyt, zlecenie gwarancji bankowej, faktoring itd.),
- numer rachunku, na który należy dokonać spłaty zabezpieczonej wierzytelności (może to być także rachunek bankowy należący do dłużnika osobistego, np. w razie udzielenia kredytu w rachunku bieżącym).

Ujawnienie tych informacji wobec zabezpieczyciela nie wymaga zgody dłużnika osobistego (art. 104 ust. 3 zd. 2 [tej ustawy]).

Co więcej, żądanie udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową może być złożone samodzielnie nawet przez spadkobierców zabezpieczyciela.

Art. 104 ust. 3 zd. 1 ustawy z 1997 r. - Prawo bankowe - ze względu na cel tego przepisu - ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Strony umowy nie dysponują kompetencją, aby wyłączyć dopuszczalność ujawnienia przez bank tajemnicy bankowej w stosunku do osób trzecich, których dotyczą takie informacje. W konsekwencji należy uznać, że umowne klauzule poufności uzgodnione z dłużnikiem osobistym nie stoją na przeszkodzie przekazaniu zabezpieczycielowi danych objętych tajemnicą bankową na podstawie art. 104 ust. 3 zd. 1 tej ustawy (Czech Tomasz, Udostępnienie zabezpieczycielowi informacji stanowiących tajemnicę bankową; artykuł – opubl. M.Pr.Bank. 2015/4/96-102). W tych sytuacjach legitymacja do uzyskania informacji objętych tajemnicą wynika ze stosunku prawnego (I. Ciepiera, Zarząd, s. 30; A. Rychter, Udzielanie, s. 125, R. Sikorski (red.), Prawo Bankowe. Komentarz, wyd. 1, Warszawa 2015).

W świetle powyższego odmowa udzielenia pozwanym pełnej informacji dotyczącej umowy kredytu stanowiącej źródło przedmiotowego zobowiązania, dowodzącej wysokości roszczenia i jego wymagalności, z uwagi na ochronę wynikającą z obowiązującej go tajemnicy bankowej, uznać należało za nieuzasadnioną. T. R. i R. W. co prawda nie są stroną umowy, jednak dokonali zabezpieczenia wierzytelności powoda wynikającej z czynności bankowej zawartej z dłużnikiem osobistym na swoim majątku i z tego względu są uprawnieni do uzyskania od powoda szczegółowych wiadomości dotyczących zasad obliczenia wysokości zabezpieczonej wierzytelności.

Jednocześnie taka ocena prawna nie może stanowić zaskoczenia dla strony powodowej wobec faktu, że postanowieniem z dnia 27 września 2017 roku strona powodowa została zobowiązana przez Sąd wprost do złożenia dokumentacji oraz przedstawienia sposobu wyliczenia kredytu (k. 184 odwr.). Decyzja ta zapadła na skutek stanowisk pełnomocników stron wyrażonych na rozprawie i sporu, który wywiązał się na tym tle. Decyzja ta stała się wyłączną przyczyną odroczenia rozprawy (prowadzone wcześniej przez Sąd Okręgowy w Warszawie postępowanie nie zawierało takiego elementu).

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Stosownie do art. 3 k.p.c. strony

i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Art. 232 k.p.c. stanowi, że strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Strona powodowa w niniejszej sprawie zaniechała takiego postępowania dowodowego i uczyniła to pomimo wyraźnego zobowiązania Sądu. Należy zwrócić uwagę, że zobowiązanie Sądu obarczone zostało rygorem dokonania oceny odmowy w trybie art. 233 § 2 k.p.c. W świetle powyższych rozważań oraz braku jakichkolwiek wyjaśnień w tym zakresie, ocena ta musi być negatywna i obciążać podmiot profesjonalny występujący po stronie powodowej.

W tym stanie rzeczy powództwo, jako nieudowodnione, podlegało oddaleniu w całości.

Mając na uwadze przesłanki rozstrzygnięcia, Sąd nie odniósł się do zarzutu przedawnienia. Jednak na marginesie należy zauważyć, iż zgodnie z art. 69 omawianej ustawy, w brzmieniu sprzed nowelizacji, hipoteka zabezpieczała roszczenia o odsetki, ale jedynie nieprzedawnione. Zatem wykazanie wysokości zadłużenia nieprzedawnionego w zakresie odsetek wymagało od powoda przeprowadzenia postępowania dotyczącego daty wymagalności roszczenia (szczególnie wobec treści zeznań świadka), czego także nie uczyniono.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powód nie ostał się ze swoim roszczeniem, obowiązany jest więc do zwrotu kosztów procesu. Pozwani ponieśli koszty w postaci wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 14.400 złotych. Ich wysokość została ustalona na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 z dnia 2015.11.05 z póź. zm.) w brzmieniu sprzed noweli październikowej. Zgodnie bowiem z § 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1668), do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Pozew został wniesiony w dniu 16 lipca 2016 roku, a więc zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia w pierwotnym brzmieniu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda.